

Handläggare
Sara Johansson
018- 727 43 88

Datum
2019-03-14

Darienummer
2019-002799- MI

Till miljö- och hälsoskyddsnämndens
sammanträde den 3 april 2019

Miljö- och hälsoskyddsnämndens bedömning av vad som är med hushållsavfall jämförligt avfall

Förslag till beslut:

Miljö- och hälsoskyddsnämnden föreslås besluta

att överlämna yttrande daterat den 3 april 2019 till Uppsala Vatten och Avfall AB

Sammanfattning

Det finns ett behov av att förtydliga vad som utgör hushållsavfall respektive verksamhetsavfall i olika typer av livsmedelsverksamhet. Eftersom det bara är det kommunala avfallsbolaget och de som bolaget anlitar som yrkesmässigt får transportera, bortskaffa och återvinna hushållsavfall så är klassningen hushållsavfall respektive verksamhetsavfall viktig. I yttrandet redogör miljö- och hälsoskyddsnämnden för sin bedömning av gällande regler.

Ärendet

För att få en rättsäker handläggning av tillsyns- och dispensärenden gällande hantering av vissa typer av avfall har miljöförvaltningen funnit behov av en grundlig genomgång av lagstiftning och rättspraxis på området. Samtidigt har Uppsala Vatten konstaterat att de önskar ett förtydligande av nämndens ställningstagande på området. Detta eftersom det bara är nämnden som kan besluta om avfallsinnehavare och avfallsbolag har olika ståndpunkt om huruvida ett visst avfall är hushålls- eller verksamhetsavfall. Genom den genomgång som görs i bifogat yttrande underlättas och effektiviseras både miljöförvaltningens och Uppsala Vattens handläggning av de aktuella ärendetyperna.

Miljöförvaltningen tog kontakt med Uppsala Vatten och Avfall AB för att höra deras synpunkter i frågan. Uppsala Vatten uppgav att de också arbetade med att tydliggöra sin bedömning av vad som utgör med hushållsavfall jämförligt avfall. Uppsala Vatten har därför önskat att få ta del av miljö- och hälsoskyddsnämndens bedömning av avfall med ett antal olika härkomster.

Anna Nilsson, miljödirektör

Bilagor

Bilaga 1: Miljö- och hälsoskyddsnämndens bedömning av vad som är med hushållsavfall jämförligt avfall

Handläggare
Sara Johansson
018- 727 43 88

Datum
2019-04-03

Darienummer
2019-002799- MI

Uppsala Vatten och Avfall AB
Box 1444
751 44 Uppsala

Miljö- och hälsoskyddsnämndens bedömning av vad som är med hushållsavfall jämförligt avfall

Bakgrund

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har tillsyn över bland annat avfallshantering. Nämnden är också beslutande när någon önskar dispens för att anlita valfri entreprenör för hämtning av hushållsavfall istället för det kommunala avfallsbolaget. Nämnden har sett att det för olika typer av livsmedelsverksamheter finns behov av att förtydliga vad som utgör med hushållsavfall jämförligt avfall (hushållsavfall) respektive verksamhetsavfall. Eftersom det bara är det kommunala avfallsbolaget och de som bolaget anlitar som får yrkesmässigt transportera, bortskaffa och återvinna hushållsavfall så är klassningen hushållsavfall respektive verksamhetsavfall viktig.

Sammanfattande bedömning

1. Utsorterade livsmedel i butiker utgör verksamhetsavfall.
2. Restaurangavfall utgör hushållsavfall. Det gäller både avfall som uppkommer i kök och i serveringsdel. Caféer och andra mindre serveringsställen är att likställa med restauranger på så vis att även deras avfall är hushållsavfall.
3. Miljö- och hälsoskyddsnämnden avvaktar utfallet av den pågående rättsliga prövningen av spillfett och slam från restaurangers fettavskiljare.
4. Avfall som uppkommer i produktionskök utan servering utgör verksamhetsavfall.
5. Avfall som uppkommer i verksamheters personalutrymmen utgör hushållsavfall.
6. Avfall från skolor, skolmatsal och skolkök i anslutning till skolmatsal är hushållsavfall.
7. Avfall från väntrum till vårdinrättningar, gästhamnar, camping, hotell, festivaler, idrottsanläggningar, fängelser etc. utgör hushållsavfall.
8. Om hushållsavfall och annat avfall blandas så ska avfallet som helhet hanteras som hushållsavfall, om inte de olika avfallsslagen kan särskiljas genom sortering direkt vid källan.

Tillämplig lagstiftning

I 15 kap. 3 § miljöbalken anges att med hushållsavfall avses avfall som kommer från hushåll samt därmed jämförligt avfall från annan verksamhet.

Bedömningen av om ett visst avfall från annan verksamhet ska anses jämförligt med hushållsavfall ska göras dels utifrån *avfallens härkomst*, dvs. om det uppkommit till följd av att människor uppehållit sig i den aktuella lokalen (jfr MÖD 2006:65 Sahlgrenska sjukhuset), dels utifrån om avfallet i ett *renhållningssammanhang* är jämförligt med avfall från hushåll.

I förarbetena till miljöbalken sägs att med avfall som är jämförligt med hushållsavfall menas avfall från industrier, affärsrörelser och annan likartad verksamhet som i renhållningssammanhang är jämförligt med avfall som uppkommer från hushåll. Det är sådant avfall som uppkommer som en direkt följd av att människor, oavsett ändamål eller verksamhet, uppehåller sig inom en lokal eller i en anläggning. Som exempel nämns avfall från personalmatsalar, restaurangavfall och toalettavfall (prop. 1997/98:45 del 2 s. 185).

Av förarbetena till den tidigare gällande renhållningslagen (1979:596) framgår att uttrycket renhållningssammanhang närmast tar sikte på nedskräpningseffekten (prop. 1978/79:205 s. 10 och 14). Vid bedömningen av om avfall från annan verksamhet kan anses jämförligt med hushållsavfall ska hänsyn således tas till om avfallet har en potential att skräpa ner på samma sätt som avfall från hushåll har.

Vad som utgör verksamhetsavfall definieras inte i 15 kap. miljöbalken utan får anses utgöra allt annat avfall från en verksamhet som inte utgör med hushållsavfall jämförligt avfall. År 2016 trädde nya avfallsregler i kraft genom en omskrivning av 15 kap. miljöbalken. Någon ändring av vad som avses med hushållsavfall skedde inte. I förarbetena till de nya reglerna hänvisas till prop. 1997/98:45 del 2 sid 184 f, dvs. det ursprungliga förslaget till miljöbalk.

I 15 kap. 24 § miljöbalken stadgas att om kommunen enligt 15 kap. 20 § i miljöbalken, eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 15 kap. 22 § miljöbalken, ska ansvara för en viss hantering av avfall, får den hanteringen inte utföras av någon annan än kommunen eller den som kommunen anlitar. Detta kallas vanligen för ”det kommunala avfallsmonopolet”.

I det följande beskrivs nämndens ställningstaganden inom respektive avfallslag.

1. Utsorterade livsmedel i butiker

Miljööverdomstolen har i sitt avgörande MÖD 2012:49 (Coop Karlsborg) gjort bedömningen att utsorterad frukt och grönt utgör verksamhetsavfall eftersom detta avfall har uppstått som en följd av den verksamhet som bedrivs i lokalerna och inte som en följd av att människor uppehåller sig där. Detta trots att den utsorterade frukten och grönsakerna från en livsmedelsbutik till sin karaktär påminner om hushållsavfall. Nämnden anser att avgörandet inte kan tolkas på något annat sätt än att det avser den specifika verksamheten i en livsmedelsbutik och att resonemanget gäller samtliga utsorterade livsmedel, utöver frukt och grönt.

2. Avfall från restauranger, caféer och andra serveringsställen

Det avfall som uppkommer både i en restaurangs kök och i dess servering är att betrakta som hushållsavfall. Det grundar sig såväl på avfallets karaktär som det förhållandet att avfallet uppstår som en direkt följd av att människor uppehåller sig i lokalen, i huvudsak för att äta. I förarbetena till miljöbalken (prop. 1997/98:45 del 2 s. 185) anges särskilt att restaurangavfall är jämförbart med hushållsavfall. Detta följer även av bl.a. mark- och miljödomstolens dom den 22 juli 2015 i mål nr M 3707-15 angående Berns avfallshantering.

3. Spillfett och fettavskiljarslam

Det pågår för närvarande rättslig överprövning av om spillfett och slam från fettavskiljare ska anses utgöra hushållsavfall och miljö- och hälsoskyddsmyndigheten avvaktar utfallet av denna prövning.

4. Produktionskök utan servering

Sådant avfall som uppkommer från ett produktionskök utan servering utgörs enligt nämndens bedömning verksamhetsavfall. I likhet med utsorterade livsmedel i en butik uppkommer detta som en följd av den verksamhet som bedrivs i lokalerna och inte som en följd av att människor uppehåller sig där. Exempel är cateringsverksamhet och delikatessdisk och bake-off ugnar i en livsmedelsbutik.

5. Avfall från personalutrymmen

Avfall från personalutrymmen utgörs av hushållsavfall eftersom det uppkommer som en följd av att människor uppehåller sig i lokalerna. I förarbetena till miljöbalken nämns särskilt avfall personalmatsalar som exempel på hushållsavfall.

6. Skolor, skolmatsalar, skolkök

Avfall från skolor, skolmatsalar och skolkök i anslutning till skolmatsal utgörs av hushållsavfall om det till sina egenskaper och sammansättning är att jämföras med hushållsavfall, eftersom det uppkommer som en följd av att människor uppehåller sig i lokalerna. I förarbetena till miljöbalken nämns särskilt avfall från personalmatsalar som exempel på hushållsavfall och skolmatsalar kan anses vara att jämföra med dessa.

7. Väntrum, festivaler etc.

Avfall från väntrum till vårdinrättningar, avfall från gästhamnar, campingar, hotell, festivaler, idrottsanläggningar, fängelser etc. utgör hushållsavfall eftersom det uppkommer till följd av att människor uppehåller sig där. Ofta har det också en stor potential att skräpa ned. I miljööverdomstolens avgörande MÖD 2006:65 (Sahlgrenska sjukhuset) har särskilt slagits fast att avfall från väntrum på sjukhus är hushållsavfall.

8. Blandning av hushållsavfall och annat avfall

Om hushållsavfall och annat avfall blandas så ska avfallet som helhet hanteras som hushållsavfall, om inte de olika avfallsslagen kan särskiljas genom sortering direkt vid källan. Detta följer av det kommunala avfallsmonopolet, eftersom kommunen ensamt har rätt och skyldighet att transportera hushållsavfallet och hushållsavfallet inte enkelt kan separeras från det andra avfallet.

För miljö- och hälsoskyddsnämnden

Klara Ellström
ordförande

Susanna Nordström
nämndsekreterare